

SECTION 4. ECONOMIC LAW AND ECONOMIC PROCEDURE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-688-1-8>

REQUIREMENTS FOR BANKRUPTCY PROCEEDINGS IN UKRAINE

ВИМОГИ В ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА В УКРАЇНИ

Романенко Д. А.

*Master's student
University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine*

Пономаренко Д. А.

*студент магістратури
Університет митної справи
та фінансів
м. Дніпро, Україна*

Трансформація економічних відносин зумовлює переоцінку ролі інституту вимог кредиторів, оскільки саме через них забезпечується врегулювання неплатоспроможності боржника. Водночас аналіз правової природи, формування та задоволення таких вимог дає змогу визначити їх вирішальний вплив на ефективність процедур банкрутства.

Так, у ході дослідження доцільно виходити з базового визначення, закріпленого у Кодексі України з процедур банкрутства [1] (далі КУзПБ), відповідно до якого: «банкрутство – ... нездатність боржника ... погасити ... грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури...» [1]. Отже, саме категорія «грошових вимог кредиторів» постає центральним елементом усієї процедури, при цьому, з огляду на нормативну конструкцію, встановлюється їх визначальна роль в ініціюванні та подальшому розвитку провадження. Водночас стає очевидним, що законодавець пов'язує факт банкрутства із неможливістю задоволення вимог у позапроцедурний спосіб, у зв'язку з чим важливим стає їх формалізоване визнання судом.

Варто підкреслити, що вимоги кредиторів функціонують як інструмент впливу на перебіг процедури, оскільки їх обсяг і структура визначають рівновагу інтересів сторін. При цьому доречним є твердження, що формалізація вимог через судові механізми трансформує приватноправовий спір у публічно регульовану процедуру,

яка підпорядковується суворим процесуальним правилам. Таким чином, вимоги кредиторів виступають пріоритетним чинником процедури банкрутства, оскільки саме через них реалізується мета відновлення платоспроможності або ліквідації боржника.

Подальший аналіз доцільно здійснювати на основі ст. 45 КУЗПБ, де передбачено: «конкурсні кредитори ... зобов'язані подати ... заяви з вимогами ... протягом 30 днів...» [1]. Відтак законодавець встановлює чіткий строковий режим реалізації права вимоги, при цьому, відповідно до тексту норми, «відлік строку ... починається з дня офіційного оприлюднення оголошення...» [1], що забезпечує визначеність процедурного моменту. Разом з тим, зазначене правило свідчить про імперативний характер строків, оскільки їх дотримання безпосередньо впливає на обсяг процесуальних прав кредитора. Більше того, «кредитор ... має право заявити додаткові грошові вимоги...» [1], що, своєю чергою, відображає гнучкість механізму захисту прав у межах встановленого періоду.

З огляду на це, доцільно зауважити, що строковість заявлення вимог стимулює кредиторів до своєчасної реалізації своїх прав. Водночас така конструкція запобігає затягуванню процедури, адже концентрує основний масив вимог на початковому етапі провадження.

На увагу заслуговує також положення про зміст вимог, де визначено: «заява кредитора має містити... розмір вимог... обґрунтування... відомості про забезпечення...» [1]. Таким чином, законодавець встановлює вичерпний перелік реквізитів, що забезпечує належну перевірку заявлених вимог, при цьому раціональним є висновок, що формалізація змісту сприяє уніфікації судової практики. Крім того, «склад і розмір грошових вимог ... визначаються в національній валюті...» [1], що, безумовно, уніфікує фінансову основу провадження та усуває валютні ризики.

Також доцільно звернутися до нормативного регулювання перевірки заяв, де визначено: «господарський суд ... здійснює перевірку її відповідності вимогам цього Кодексу» [1]. Відтак, початковий етап реалізації вимог характеризується формалізованим контролем, причому, з урахуванням припису «у разі ... недотримання вимог ... заява ... залишається без руху» [1], встановлюється механізм процесуального коригування недоліків. Після цього виправдано впливає, що «заявнику повідомляються недоліки ... та строк ... для їх усунення» [1], унаслідок чого забезпечується можливість виправлення помилок без втрати права на звернення. Разом із тим, коли «заява ... вважається поданою у день первинного її подання» [1], проявляється принцип збереження процесуального статусу кредитора. В іншому випадку, відповідно до положення «суд постановляє ухвалу про повернення заяви» [1],

реалізується санкційний механізм реагування на невиконання вимог закону.

У цьому аспекті доцільно констатувати, що стадія первинної перевірки вимог функціонує як фільтр допустимості, оскільки саме тут формується початковий склад учасників провадження. При цьому процедурна модель демонструє рівновагу між формалізмом і доступністю правосуддя, адже передбачає можливість усунення недоліків.

Процес регулювання також знаходить відображення у положеннях про попереднє засідання, де встановлено: «попереднє засідання ... проводиться не пізніше 70 календарних днів...» [1]. Отже, законодавець визначає чіткі часові межі концентрації вимог, причому, відповідно до норми «суд розглядає всі вимоги кредиторів...» [1], забезпечується їх комплексний аналіз. У цьому зв'язку принциповим є положення, що «суд постановляє ухвалу про їх визнання чи відхилення...» [1], що засвідчує завершення стадії легітимації вимог. Водночас «в ухвалі зазначаються розмір, черговість задоволення... та перелік усіх вимог» [1], що формує основу подальшого розподілу активів. Далі закономірно, що «відомості ... вносяться ... до реєстру вимог кредиторів» [1], унаслідок чого вимоги набувають офіційного статусу.

Важливим етапом є формування колективної волі кредиторів, що відображено у положенні: «розпорядник майна ... повідомляє кредиторів ... та організовує їх проведення» [1]. Відтак інституціоналізація вимог переходить у площину колективного управління, причому «учасниками зборів ... є конкурсні кредитори ... вимоги яких визнані...» [1], що підтверджує залежність участі від факту визнання вимог. Разом із тим, «кредитори ... можуть брати участь із правом дорадчого голосу» [1], що демонструє диференціацію процесуальних можливостей. З огляду на це, варто наголосити, що механізм голосування кредиторів відображає принцип пропорційності, оскільки обсяг вимог прямо визначає рівень впливу на прийняття рішень.

Завершуючи аналіз, слід акцентувати увагу, що «ухвала ... є підставою для визначення кількості голосів...» [1], унаслідок чого юридичне визнання вимог безпосередньо впливає на структуру управління процедурою. Водночас «конкурсні кредитори ... не мають права вирішального голосу...» у визначених випадках [1], що свідчить про обмеження участі залежно від статусу. Отже, стає очевидним, що інститут вимог кредиторів у процедурі банкрутства характеризується матеріальним змістом та водночас глибокою процесуальною інтегрованістю, яка визначає специфіку функціонування всієї процедури.

Література:

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-688-1-9>

PENALTY SANCTIONS IN COMMERCIAL LEGAL RELATIONS OF UKRAINE

ШТРАФНІ САНКЦІЇ У ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ

Roshoshka Ye. A.

*Master's student
University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine*

Рошошка Є. А.

*студентка магістратури
Університет митної справи
та фінансів
м. Дніпро, Україна*

Розвиток господарських правовідносин в Україні супроводжується посиленням вимог до належного виконання зобов'язань, що, відповідно, зумовлює необхідність ефективних механізмів відповідальності. У цьому зв'язку штрафні санкції виступають важливим інструментом впливу на поведінку суб'єктів господарювання, забезпечуючи компенсацію порушених прав та водночас запобігання правопорушенням. Саме тому аналіз правового регулювання штрафних санкцій дозволяє послідовно розкрити їх функціональне значення у системі господарських правовідносин України.

З огляду на зазначене, правове закріплення окремих видів штрафних санкцій є важливим для забезпечення ефективності господарських зобов'язань, що, зумовлює необхідність звернення до положень цивільного законодавства як базового регулятора таких відносин. Так, ст. 549 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435-IV [1] (ЦК України) визначає, що неустойка трактується як визначена грошова сума або інше майно, яке підлягає передачі кредиторів у разі порушення зобов'язання, саме тому вона виконує функцію майнової відповідальності та водночас превентивного впливу на боржника. Водночас відповідно до наведених положень, штраф розглядається як форма неустойки, що обчислюється у відсотковому співвідношенні до